

Af Bjarne Hansen,
Økologikonsulent
i Økologisk Landsforening

ROBUSTE LAM PÅ GROVFODER

Godt grovfoder kan have yderst positiv virkning på tilvækst og velfærd hos økologiske lam. Foderplaner med en høj andel af grovfoder, jævnlige vejninger og hurtig indgriben, hvis lammene ikke vokser, som de skal, kan øge kvaliteten af det færdige lam væsentligt og forbedre din afsætning og økonomi.

Det er vigtigt, at lam har en konstant og stabil tilvækst. Er den for lav, og sender man et for let dyr til slagtning, udnytter man ikke dets potentiale og mulighederne for indtjening. Det kan give store tab på bundlinjen. Kvaliteten og mængden af grovfoder spiller en afgørende rolle for både lammenes vækst og velfærd. Det kan være en udfordring at sammensætte en optimal grovfoderplan. Desuden skal grovfoderproduktionen sættes i system, så man styrer græsmarkerne omhyggeligt med lavest mulige omkostninger.

VEJNINGER SIKRER STABIL TILVÆKST

Vil du levere lam af høj kvalitet, bør du jævnligt gennem hele sæsonen veje lammene, registrere tilvæksten og vurdere deres velfærd.

ANBEFALINGER

- » Læg fra begyndelsen en plan for forventet tilvækst
- » Registrer lammenes størrelse og vægt jævnligt
- » Stabil tilvækst er vigtigere end høje vækstrater
- » Tag hurtigst muligt hånd om afvigelser i tilvæksten. Afvigelser kan indikere dårlig trivsel

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

 Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

LDP 2020

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Eksempel: Fodernorm og forventet tilvækst for lam

Daglig tilvækst, g	150	250	350	450
Alder ved 20 kg, dage	103	62	44	34
Vægt, kg	Foderenheder (FE pr. dag)			
20	0,71	0,96	1,20	1,45
25	0,77	1,02	1,26	1,51
30	0,83	1,08	1,32	1,57
35	0,88	1,13	1,38	1,63
40	0,94	1,19	1,43	1,68
45	0,99	1,24	1,48	1,73

GODT FRA START MED GROVFODER

Lam skal have råmælk inden for de første to timer efter fødslen, da de fødes uden antistoffer og vitaminer. Begge dele findes i råmælken, som øger lammets modstandsdygtighed over for infektioner, indtil dets eget immunsystem er udviklet.

Anbefalinger om fodring i mælkeperioden

- » Lam skal have mindst 50 ml råmælk pr. kg legemsvægt
- » Ved tidlig fravæning skal lammene have adgang til godt grovfoder og kraftfoder allerede 1-2 uger efter fødslen
- » Indholdet af råprotein i kraftfoder skal være 130-160 g/FE de første uger, herefter 120-150 g/FE
- » Grovfoder skal udgøre mindst 60 pct. af rationen

Med en daglig tilvækst på 300 g er lammene færdige til slagt, når de er fem mdr., hvorimod de først er klar otte mdr. gamle, hvis tilvæksten er 200 g/dag. Lav en foderplan for lam, som færdigfodres på stald, som sikrer, at deres behov dækkes optimalt i den sidste tilvækstperiode.

GRÆSMARKS- OG ENSILAGEKVALITET

Gode græsmarker og kløvergræsensilage af høj kvalitet er altafgørende for en jævn tilvækst. Lammene har brug for en ensilage med omkring 1,10 kg tørstof/FE. For at opnå så god en kvalitet skal græsset ensileres tidligt.

Anbefalinger

- » Analyser grovfoderet og optimer foderplanen herefter
- » Der er forskel på fåreracers evne til at udnytte græs. Race og arealtype skal matche
- » Tilpas antallet af dyr til græsmarkens størrelse og mængden af græs
- » Græshøjde: 10–12 cm, når får og lam lukkes ind på marken; 6 cm, når de flyttes væk

- » Flyt dyrene eller giv suppleringsfoder, hvis der er for lidt græs, eller kvaliteten er for dårlig
- » Nyligt fravænnede lam skal have græs af højeste kvalitet

FOREBYG PARASITTER

En tilbagevendende udfordring i lammeholdet er parasitter. Lam kan være inficerede uden at vise ydre tegn som afmagring og diarré. Ormeinfektion kan nedsætte tilvæksten med op mod 50 procent.

Anbefalinger:

- » Vej et repræsentativt antal lam (10 pct.). Registrer vækstkurver og hold øje med, om de er stabile
- » Tag gødningsprøver 2-4 gange fra fravæning til indbinding
- » Særligt i begyndelsen af juli bør du kontrollere for infektioner
- » Jævnlig faldskifter kan holde smittetrykket nede
- » Giv lammene adgang til lammeskjul ved udbinding. Derved kan du forhindre, at lammene påvirkes kraftigt af markens ormetryk

ØKONOMI MED HØJ GROVFODERANDEL

Økonomien i lammeproduktion er i høj grad afhængig af fodringsstrategi. Foder- og markomkostninger kan variere betydeligt fra bedrift til bedrift men er ofte tungtvejende poster. Selvforsyningsgraden og rettidighed i forhold til slæt og faldskifte afgør succesen i lammeproduktionen. Lam, som af en eller anden årsag er gået i stå - f.eks. pga. dårligt græs, manglende tilskudsfoder eller parasitter - bliver sat bagud og kan trække økonomien ud af produktionen. Hormonelt indstiller lammene sig typisk på vinter i det sene efterår og har nedsat eller ingen vækst frem til det tidlige forår. Går lammenes vækst af en eller anden grund i stå før

slagtevægten er nået, så de skal gå vinteren over, skal de fodres så billigt som muligt - nærmest bare vedligeholdes hen over vinteren. De vil alligevel først begynde at vokse igen til februar/marts. Når daglængden tager til, og lammene begynder at vokse, kan man igen med fordel give dem god ensilage og kraftfoder/korn, så de har noget at vokse af.

Anbefalinger

- » Høj selvforsyningsgrad med foder
- » Tilstræb et højt markudbytte for at sænke prisen pr. FE
- » Sørg for, at lammene er slagteklare ved levering. For lette lam giver for høje omkostninger pr. kg

Kalkulen herunder viser DB-beregning med hhv. høj og lav grovfoderandel og med 1,5 produceret lam pr. moderfår. Der regnes med 22 kg lam slagtet og 42 kr./kg. Stykomkostninger til fodringen af får og lam kan svinge betydeligt. Mange tager et sent slæt og supplerer med korn og kraftfoder, og mange har dyrene på stald hele vinteren.

Er målet en høj grovfoderandel, er forudsætningen letfordøjelig ensilage og afgræsning en del af vinteren. Det kan være på egne arealer eller som pleje af andres med eller uden vederlag. Den store grovfoderandel og minimalt brug af tilskudsfoeder skærer omkostningerne ned og hæver DB væsentligt, som det fremgår af kalkulen.

MODERFÅR MED 1,7 LAM

Kalkulen gælder for: 2015

Produktionsform: Økologisk

EMNE	KVANTUM	PRIS	BELØB	KVANTUM	PRIS	BELØB
Udbytte						
Udsætterfår	0,2 stk	300	60	0,2 stk	300	60
Lam til slagtning	1,5 stk	924	1386	1,5	924	1.386
Gødningsværdi ab lager	251 Kg N	0,15	38	251 Kg N	0,15	38
Bruttoudbytte i alt			1.484			1.484
Stykomkostninger						
Kraftfoder	-50 kg	3	-150	0 kg	3	0
Korn	-200 kg	2	-400	-62 kg	2	-124
Mineralblanding			-75			-75
Afgræsning	-299 Fen	0,6	-179	-487 Fen	0,6	-292
Græsensilage/hø	-234 Fen	1,4	-328	-234 Fen	1,4	-328
Foderomkostninger i alt	-783 Fen		-1.132	-783 Fen		-819
Dyrlæge	-1 Enh	50	-50	-1 Enh	50	-50
Klipning	-1 Ehn	35	-35	-1 Enh	35	-35
Halm strøelse	-40 kg	1	-40	-40 kg	1	-40
Øvrige omkostninger i alt			-125			-125
Stykomkostninger i alt			-1.257			-944
Dækningsbidrag pr. KPE			227			540

Kilde: Økologikonsulent Jens Chr. Skov 2015

YDERLIGERE INFORMATION

Pjecer og rapporter

- » Projekt: Uddannelse i produktion af får lam og geder med links til foldere, film, præsentationer samt oversigt over specialister, Økologisk Landsforening 2015
- » Undervisningsmaterialer fra projekt Uddannelse i produktion af økologiske får, lam og geder. Foderplaner, græsmarksblandinger mm.
- » Folder om Leverikter
- » Folder om Ormemiddelresistens
- » Temahæfte om Økonomi i lammeproduktion, Dansk Fåreavl

Film

- » Øko-får og lam på 100 % grovfoder, Økologisk Landsforening
- » Tilførsel af ormekur til lam, Økologisk Landsforening

Andet

Dansk fåreavl: www.sheep.dk